

Увод

Вјероватно најзначајнији документ Душанове владавине у Србији био је његов Законик из 1349. године (допуњен 1354). Душанов законик кодификовао је и правно уобличио све оне правне норме и обичаје који су до тога доба владали у Србији. Овај правни спис донијет је на сабору у Скопљу, маја мјесеца 1349. године, под званичним називом „Закон благоверног цара Стефана“. У Скопљу је усвојено првих 135 чланова Законика, док је други дио, до завршног члана 201, донет на сабору у Серу, шест година доцније 1354. Законик цара Душана чини свеобухватни правни акт писаног права у коме су обједињени основи обичајног и византијског права. Овај документ изванредне важности, установио је правни положај државе, владара и цркве и представљао је онај врховни правни акт из кога произилазе сви појединачни и остали прописи и норме. Душанов законик био је у ствари устав средњовековне српске државе. Magna carta libertatum је први писани акт уставног карактера. Донио га је енглески краљ Јован Без Земље. Повеља гарантује феудалцима заштиту њихових посједа од противправног мијешања краља, осигурава им право да им суди или да их лиши слободе само судкоји је састављен од њима равних, забрањује арбитрарно изузимање појединих случајева из надлежности судова феудалаца у корист краљевог суда, ограничава право краља да се мијеша у право наслеђивања итд. Червињско Јерњенско-Краковска привилегија. Овај правни акт је донесен у Пољској 1422. и 1430. година. То је трећи писани акт уставног карактера. Овај акт се односи на лична права и слободе које почивају на теорији једнакости људи. По њему нико не може бити затворен ако није на закону основано.

1

2

2. Извори Душановог законика

Приликом састављања Закона, као извори послужили су: Одредбе из византијског права, тзв. Василике и разне српске повеље и уговори. Уз Законик се налазе два византијска правна документа: скраћена Синтагма Матије Властара и Законик цара Јустинијана (Јустинијанова кодификација), те сва три споменика чине цјелину и извор за проучавање права у Душановој држави. Проглашењем за цара Срба и Грка, цар Душан је истакао претензију на легитимно владање поданицима Византијског царства. Стога су и византијски закони, као што су и канони и правна правила византијске цркве, преузети као сопствени, а Кодификацијом је требало разрешити противречности и разлике у правном поретку између Ромеје и старих српских земаља, где се до тада владало по "обичајима српским". Тако је Душанова кодификација у исто време била и правна унификација, уједињење правног поретка у читавој држави, на простору срењовековног Балкана. Тиме је Византијско право коначно уграђено у темеље читавог система средњовековног српског права. Рад на Законнику је сигурно започет неколико година прије званичног проглашења на Сабору у Скопљу, вјероватније у Серезу, 1349 године. Вјероватно је, мада о томе нема података у до сада познатим изворима, основана законодавна комисија која је радила на тексту Законика. Тешкоћа је морало бити много, јер је било неопходно прецизно познавање византијског права, претходних српских писаних извора, српског обичајног права, као и прилика у земљи. Због тога је текст Законика морао бити добро припремљен и тек тада изнесен на Сабор. Немамо никаквих података о реаговању властеле и о евентуалном противљењу овом легислаторском раду. У сваком случају, ситуација у Србији разликовала се од ситуације у Чешкој у исто време. Тамо се властела отворено и успешно супротставила кодификаторским намерама Карла IV. Одлучан отпор од стране високог племства - панова (великаша) спријечио је да Мајестас Каролина буде примљена у Сејму. У Србији је пет година доцније (1354) Душанов законик допуњен новим одредбама. Оригинал Душановог законика није сачуван, али постоји преко 20 преписа, од којих су најзначајнији Призренски (датован крајем 14. или

----- OSTATAK TEKSTA NIJE PRIKAZAN. CEO RAD MOŽETE
PREUZETI NA SAJTU. -----

www.maturskiradovi.net

MOŽETE NAS KONTAKTIRATI NA E-MAIL: maturskiradovi.net@gmail.com